

Kiraz'lı Yörük Ali Dayı'nın Değirmeninden Anılar

Orhan ÜLKÜLÜ

Ağustos 2010

Bundan hemen hemen aşağı yukarı 80 yıl kadar önceydi. Ben o zamanlar 6-7 yaşlarındaydım. Günlerden bir gün sanatı fiçilik olan babam bu kez hiç alışkın olmadığımız biçimde dükkanda değil de evde çalışmaya başladı. Bahçeye yerleştirdiği pulanyada yontmuş olduğu tahtaları sokağa çıkararak çemberleyip iki tarafı açık uzun bir fiçi halindeki değirmenin poyra oluğu denilen oluğunu kaldırımın kenarına uzattı. Bu yapılacak olan diğer değirmen oluklarının en küçüğüdür.

Onun içine girerek o dar ağızından sürünerek geçmek istediğimde oradan dışarıya çıkamayıp tekrar geniş ağızdan gerisin geriye sürünerek çıktığımı hatırlıyorum. Ama bu oluk birkaç gün sonra değirmen sahibinin öküz arabasına yüklenip Pamukçu'nun Kiraz köyündeki değirmene götürüldü. Onun yerini ona eklenecek daha geniş çaptaki ikinci bir değirmen oluğu aldı.

Bu oluk daha geniş olduğundan sokağımızdaki çocukların girip çıktıkları bir oyun yerine döndü ve onlar orada oynamaktan çok hoşlandılar. Babam çocukların onun içinde oynamasını hiç bir zaman yasaklamadı, oynamalarına göz yumdu.

Bu iki oluktan sonra on-on beş gün içinde diğer üçüncü ve dördüncü oluklara da sıra geldi. Sonuncusu olukların en büyüğü ve ağız en geniş olanıydı. Herhalde bir tona yakın suyu içinde barındırabilecek bir büyüklükteydi. Daha sonra ona ambar oluğu dendiğini öğrendim. Geniş ağızının çapı aşağı yukarı bir metreden fazlaydı. Böylece birbirine geçmeli olacak dört oluk tamamlandı ve bunlar sırayla birer birer Kiraz köyündeki Ali Dayı'nın değirmenine taşındı.

Son büyük oluk yani ambar oluğu tamamlandığı zaman babam arabaya yüklenen bu oluğun içine beni de yerleştirdi. Akşam üzeri Kiraz köyüne doğru bir yolculuk başladı. İçeriye uzanıp yatabilmem için bir minder de serilmişti.

Nerelerden geçildiğini görebilmem olanak dışıydı. Zaten az sonra karanlık iyice çökmüştü. Evden ayrılıp yol aldığımızda arabanın tıktırması ve sallantısıyla hemen uykuya dalmışım. Araba sabah olunca, belki de sabah olmadan önce değirmenin önüne gelip durmuş. Ben uyanıp oluktan dışarı çıkınca gözlerim birdenbire bir yaz sabahının güneş ışıklarıyla kamaştı. Az sonra ışığa alışınca her tarafı ağaçlarla kaplı yemyeşil dar bir vadi içine geldiğimizi fark ettim.

Böyle güzel bir manzarayı ilk defa görüyordum. Adeta cennetten bir parçaydı bu yer. Bir taraftan bir derenin şırıltısı, bir taraftan kuş civıltıları ve çocuk köy çobanlarının birbirlerini ünleme sesleri vadinin içinde yankılanmaktaydı.

Biraz ilerde sol tarafta değirmenin açık kapısı ve kırmızı kiremitli çatısı göze çarpıyordu. Onun önünde derenin yatağında 3-4 metre yüksekliğinde bir kaya parçasının yüzyıllarca akan suların etkisiyle aşınmış olan oyduğundan düşen bir küçük şelaleyi fark ettim. Buradan akan sular ön tarafta oldukça derin ve geniş bir göl meydana getirmiş. Gelip bu gölün kenarında durdum ve birkaç dakika suların içinde yüzen irili ufaklı balıkları seyrettim.

Gölün bir kısmı sarkan ağaçların koyu gölgesi altındaydı. İki yamacın arasında akan bu güzel derenin şırıltılarına taa uzaklardan gelen kuş civıltılarının ve cinslerini saptayamadığım

bazı yaban hayvanlarının seslerinin katılması burada zengin ve canlı bir doğanın varlığını işaretliydi.

Sabah olduğu için güneş sadece karşı yamaca ve tepelere vurmuştu. Diğer yamaç hala gölge içindeydi. Bir iki dakikalık bu etrafa bakıştan sonra değirmene yaklaştığımda bu eski değirmenin oluklarının yıpranmış ve çürümüş tahtaları arasındaki yarıklardan fişkıran sular her tarafı ıslatıyordu. O zaman anladım ki babamın evimizde hazırladığı oluklar bu eski olukların yerine takılacaktı.

Biraz sonra değirmen sahibi Ali Dayı da elinde oldukça büyük bir çıkınla köyünden çıka geldi. Çıkın açıldığında kahvaltıda onun eşi tarafından hazırlanmış, henüz sıcaklığını yitirmemiş, gözlemelerin güzel kokusu etrafa yayılmıştı. Değirmen odasındaki dolapta, daha önceden var olan peynir, zeytin ve pekmez gibi yiyecekler sofraya getirilince kahvaltıya başladık. Herhalde çok acıkmıştım ki yediğim bu gözlemenin tadı hala damağımda.

Başka günlerde sabah kahvaltısı, öğle ve akşam yemeklerinde bazen börek, çökelek, çorba, bal, kavurmalı yumurta, yufka ekmele beraber bulgur pilavı ayran da yediğimiz yemekler arasındaydı. Tabii ben bu iştah açıcı bol yemeklerin tadını çıkarıyordum. Neşem ve keyfime diyecek yoktu. Kahvaltıdan sonra etrafa bir göz atmak için dışarı çıktım.

Binanın biraz arkasında kuytuda çalılardan içinde kümelenmiş bir sürü yumurta gözüme çarptı. Sevinçten adeta deli gibiydim. Koşarak babama ve Ali Dayı'ya bu müjdeli haberi verdim. Meğer Ali Dayı bu yumurtaların varlığını biliyormuş. Bunlar dedi Ali Dayı: "5-10 gün sonra çatlayıp her birinden birer civciv çıkacak ve kuluçkadan bu civcivleri meydana getirmiş olan ana tavuğun arkasından dolaşarak büyüyecekler ve hepsi yetişkin olduklarında onlar da yumurtlamaya başlayacaklar. Kuluçka tavuğun gelip de yumurtaların üstüne yattığını gördüğünde onu ürkütmemeye bak. Senden korkup kaçarsa yumurtalar soğur ve onlardan bir daha civciv çıkmaz. Eğer bu sözümü dinlersen sana her gün yumurta yediririm" dedi Ali Dayı.

Bu ilk günkü keşiflerimden sonra bazı köy çocukları kayanın dibindeki gölde yüzmeye geldiler ve soyunup suya girerken, bana gel sen de yüz dediler. Ben yüzme bilmiyordum. Biraz da korktuğum için onlara suya giremeyeceğimi çünkü babamın buna izin vermeyeceğini söyledim. Yalnız onların suda oynaşmalarına biraz baktıktan sonra değirmene döndüm.

Birkaç gün sonra bu çocuklarla dost olduk. Biraz ilerdeki derenin suyunun çıktığı ılıcaya gidelim dediler. Oraya giderken rastladığımız fındık ağaçlarından fındık, böğürtlenlerden böğürtlen, kızılçık ağaçlarından kızılçıklar, köylülerin güvem ismini verdikleri güvemlerden yani yaban eriklerinden toplayıp yedik. Ne güzel bir gündü. O günü hiç unutmuyorum.

İlıcanın sıcak suları taştan yapılmış duvarları olan küçük bir havuzun içine akıyordu. Tabii bu havuzun etrafı da gene taştan örülmüş bir duvar ve çatıyla örtülüydü. Buraya bazı hasta köylüler yıkanıp şifa bulmaya gelirlermiş. O gün değirmen olukları yenileriyle değiştirilecekleri için ılıcanın suları değirmen arkının içine değil dereye çevrilmiş olduğundan biz dönüşümüzü arkın içinde yürüyerek yaptık. Üç arkadaşlık, değirmene doğru yol aldık. Bazı yerlerde birikmiş olan ve tamamen akmamış olan suların meydana getirdiği su birikintilerinin içinden geçerken hemen hemen bir metre boyunda karnı şiş ölü bir su yılanına rastladık.

Köylü çocukları bu yılan ölüsünden hiç korkmamışlardı. Onlardan biri bu karnı şiş hayvanın karnını boğazına doğru sıkıştırdığında yılanın ağzından hayvanın yutmuş olduğu kocaman bir ölü balık çıktı. Bu yılanın balığı yuttuktan sonra nasıl öldüğünü bir türlü anlayamadık. Çocuklar hem ölü balığı hem ölü yılanı çalılardan içine fırlatıp attılar. O gün bu su arkının içindeki yolculuğumuzda bu görüntüden az sonra zaten değirmene oldukça yaklaşmış olduğumuzdan çocuklar değirmenin arkasındaki patikadan köyelerine döndüler.

Bir başka gün babamla birlikte Ali Dayı ve birkaç yardımcısı köylü ile derenin kenarında ağaçların iyice sık ve gölgeli olduğu bir yere gittik. Bu yardımcı köylüler derenin kenarındaki bu yere oldukça kalın bir çam kütüğünü kesip getirmişler. O devirde de ormandan ağaç kesmek yasak olduğu için ağacı, korka korka gizlice kesmişler ve kütüğü derenin kıyısındaki bu dışarıdan görünmesi güç olan kuytu yere getirip koymuşlar. Çünkü orman korucularının etrafta gezinmeleri, ağaç kesen insanları yakalamaları ve onları mahkemeye vermeleri işten bile değilmiş. İyi ki bu koruculara rastlamamışlar.

Babam elindeki özel oyma keseriyle bu kütüğün içini oyarak deliği dışa doğru iyice daralan bir poyra kütüğü hazırladı. Bu kütük en küçük oluğun dar kısmına yerleştirilir ve oradan büyük bir güçle ve tazyikle akan su değirmen çarkının kaşıklarına çarparak onu döndürür; o da değirmenin üst taşını çevirir. Çarkın bağlı olduğu mil altta zivana denilen madeni bir yatak içinde döner. Türkçemizde bir insan normal sınırı aşır

yoldan çıkınca bu kişi için de zıvanadan çıkmış derler. İşte bu deyim dilimize değirmencilikten kalma bir sözdür.

Dönmekte olan değirmen taşının pürtüklerine çarparak geçerken ses çıkaran çakıldağın hareket ettirdiği bir düzenekten ambar sandığındaki buğday değirmen taşının ortasındaki deliğe azar azar dökülür. Çarkın ve zıvananın bulunduğu bodrum bölümüne domuzluk denir. Bu da değirmencilikle ilgili bir sözcüktür. O günlerde meraklı sorularıyla babamdan ve Ali Dayı'dan edindiğim değirmencilığe ait bilgilerim hemen hemen bu kadar.

O gün poyra kütüğünün hazırlanması ve işin bitmesinden sonra unutamadığım anılardan biri köylüler bunun ödülü olarak kendilerine ve bize bir balık ziyafeti çekmek istediler. Balık otu denilen bir otu, toprak içinde araştırıp buldukları solucanlarla ezip karıştırarak suların üstüne serptiler. Bu karışımdan yiyen balıklar biraz sonra beyaz karınları havaya dönük su yüzüne baygın olarak çıktıklarında köylüler tarafından toplanıp temizlendi ve bir tavada kızartıldı.

Ben babam poyra kütüğünü hazırlarken aynı zamanda dere-nin ağaç köklerini yalayarak geçmesini, suların içinde kaynaşan balıkları ve onlara doğru yavaş yavaş yaklaşan iri bir yengecin yan yan hareketini ve suyun yüzündeki uçuşan su sineklerini seyretmekten de hoşlandım. Zaten bütün ömrümce akarsuların kenarlarında durmak ve suların akışını uzun uzun seyretmek benim için tadına doyumaz bir zevk olmuştur. Doğayı sevmemde akarsuların büyük bir payı vardır.

Bilmiyorum kaç gün sonra sabahleyin uyanıp da odadan çıktığım zaman değirmenin önünde Ali Dayı'yı babamla bir şeyler konuşurken gördüm. Yanlarında başında altın paraların dizilmiş olduğu bir başlıkla, sırtında geleneksel Yörük kıyafeti giymiş olan 11-12 yaşlarında küçük bir kız duruyordu.

Yavaş yavaş onlara yaklaştım. Uzun kara kirpiklerin altında beni dikkatle süzen ve gülümseyen gözleriyle bana dostça bakan bu kız Ali Dayı'nın kızıydı. Ali Dayı kızına: "Bak bu oğlan bizim olukları yapan ustanın oğlu bundan böyle onunla oynarsınız; istersen onu da al Elmas'ı birlikte otlığa götürün, sonra akşam üstleri gidip onu tekrar değirmene getirirsiniz." dedi. Elmas birkaç gün önce Ali Dayı'nın köyden getirip ağaçların altına bağladığı ineğin ismiydi; sarıya çalan bir inekti; bu yüzden ona Elmas adını takmış olabilirler.

Kahvaltudan sonra Emine ile beraber Elmas'ın bağlı olduğu yere gittiğimizde Emine hayvanın ipini çözdü, derede onu

suladıktan sonra: "Haydi Elmas'ım, haydi sarı kızım gidiyoruz." dedi. Elmas acele ile gitmeye başladı; o gideceği yeri bizden daha iyi biliyordu. Bayıra sardığı zaman biz onun arkasından güçlükle yürüyorduk. Düzlüğe çıktığında hemen hemen ona yetişmek iyice güçleşmişti. Ama Emine orada önüne çıkan dikenleri, iri taşları, fundaları bir ceylan gibi sıçrayıp aşırıyordu.

Az sonra otlu bir yere ulaştık ve Elmas'ı oraya bıraktıktan sonra aynı yoldan geri döndük. Biraz soluklanmak için yolun açıklık bir yerinde Emine durup yere oturdu. Bana."Sen de otur" dedi. Rengarenk yörük elbisesi içinde, sıra sıra dizilmiş altın paraların parladığı bir başlık altında bir yaban gülü kadar güzel görünen yüzü ile bu yolun kenarında kendiliğinden bitivermiş bir kır çiçeğini andırıyordu.

"Bak" dedi: "Şu karşı yamaçtaki görünen patikanın ötesinde bizim köy var. Bir gün seninle oraya gideriz. Sana evimizi göstermek istiyorum." Sonra bana çocuk çobanların hayvanları güttükleri yeri işaret etti. Çok güzel bir görüntüsü vardı vadinin. Ayağa kalktık. Emine yine önüne çıkan dikenlerin, büyük taşların ve fundaların üstünden bir ceylan gibi sıçrayarak atlayarak koşmaya başladı. Ben arkasından zorlukla yetişebiliyordum.

Akşama yakın bir zamanda ineği otladığı yerden alıp değirmene geri götürdük. Bu gidiş dönüşler çok hoşuma gitmişti; öbür günün sabahını ipe çekiyordum; gene Elmas'ı götüreceğ ve akşam geri getirecektik. Emine akşamları değirmende kalmazdı, köye dönerdi. Sabahları onun dönüşünü dört gözle bekliyordum.

Bir sabah ben yeni uyanmışken Emine adeti olmadığı halde odanın kapısını açtı, aceleyle: "Kalk bak Orhan, sana ne göstereceğim." dedi. Birlikte dışarı çıktık. Kuluçka tavuğun yattığı yere gittik. Tavuk gurk gurk diye sesler çıkarmaktaydı. Bu seslere çatlamış yumurtalardan çıkmış olan civcivlerin cik cik sesleri karışıyordu. Tavuk, civciv yavrularını arkasına alarak kendinden emin, kendine güvenen bir ana tavrıyla o çevrede dolaşmaya başladı. Bu görülmeye değer bir manzaraydı. Bir ara Emine civcivlerden birini okşamak için yakaladı. O sırada ana tavuk korkunç bir gurk gurk sesiyle Emine'nin üstüne öyle bir yürüdü ki Emine korkarak civcivi elinden bıraktı. Kızgın tavuk Emine'ye büyük bir ders vermiş gibi gururla şiddetli sesler çıkararak yavrularını bizden uzaklaştırdı.

Bir gün sabahleyin yağmur yağmış, hava biraz soğumuş. Dışarı çıktım onları yine geziniyor zannettim. Oysa ortalıkta gö-

rünmüyorlardı. O sırada çıkagelen Emine'ye sordum: "Tavuğu gördün mü?" Emine bana tavuğun kuluçkaya yattığı yerde olduğunu söyledi. Oraya doğru yürüdük. Gerçekten hayvan oraya yatmış duruyordu. Onu ürkütmemek için daha fazla yaklaşmadık. Ama civcivler görünmediği için Emine'ye civcivler nerde dedim. "Bak" dedi: "Sen onları göremezsin. Onlar şimdi annelerinin kanatları altına girip sığınmışlar. Bu suretle yağmurdan ve soğuktan korunuyorlar; hava açınca yeniden oradan çıkacaklar. Kanatları henüz ince tüylerle kaplı olduğu için yağmurda ve soğukta her zaman annelerinin sıcaklığından yararlanmak için böyle yaparlarmış." Tavuğun bu analık ödevini sabırla ve zevkle yapması dolayısıyla ona eskisinden fazla olarak ilgi duydum ve ona daha çok ısındım. Hava açınca ana tavuk ve yavruları tekrar değirmenin arka tarafındaki düzlükte gezinmeye başladılar.

Birkaç gün sonra Emine'yle bir akşam üstü Elmas'ı almaya gittiğimizde onu yerinde bulamadık. Emine karşı bayırdaki çocuk çobanlara ünleyip seslenerek onlara Elmas'ı görüp görmediklerini sordu. Bunlar yüzmeye gelen çocuklardı. Hemen yere yattı ve kulağını toprağa dayadı; bir dakika bile geçmeden ayağa kalktı. Çocuklar ona Elmas'ın dere kıyısına inmiş olduğunu söylemişler. Toprağa kulağını niye dayadın diye sorduğum zaman böylece sesin daha iyi geldiğini söyledi. Gidip hayvanı alarak dere kıyısından değirmene döndük.

Emine bir gün: "Ben köye gideceğim benimle gelir misin? Bizim köyü de böylece görmüş olursun, pek uzak değil." dedi. Yola çıktık. Bayırı çıkıp biraz yürüdüktan sonra köyle bayır arasındaki geniş bir düzlüğün ortasında tek başına yükselen bir ağaca rastladık. Emine bu ağacın telli kavak olduğunu söyledi. Bak dedi: "Bu ağacın yaprakları kadife gibidir, bir yüzü bembeyaz diğer yüzü de yeşil koyu renktedir. Rüzgar esince bu yanar döner yapraklar uçuşan kelebeklere benzer. Hele rüzgar kuvvetli eserse dalların arasından gelen bir uğuldama sesi işitilir. Bu sesiyle ağaç sanki bizimle konuşmak ister gibidir."

Emine'nin çobanların hayvanları ile gelip dinlendiklerini söylediği ağacın gölgesi altındaki taşlara oturduk. Biraz sonra Emine bir türkü tutturdu. Boğuk ve yanık sesiyle ben bu türkünün içinde ancak telli kavak sözünü anlayabilmiştim. Diğer sözlerini bir türlü anlayamadım. Ama o kadar güzel bir sesle Emine bu türküyü söylüyordu ki onu zevkle dinledim. Emine'ye türkünün çok güzel olduğunu söyledim. Oda bana bir gün bunu sana öğretirim dedi ve köye doğru yürümeye başladık.

Eve geldiğimizde, Emine'nin annesi bizi güler yüzle karşıladı. Evleri samanlık denilen bir odanın üstüne yapılmıştı. Oraya yan taraftan bir merdivenle çıkılıyordu. Yukarı çıktığımızda Emine'nin annesi: "Siz yorulmuşsunuzdur. Biraz oturup dinlenin size birer tas ayran getireyim." dedi.

Burası küçük bir odaydı. Ocağın önünde bir çul ve yan tarafta bizim Emine'yle beraber minderi üstünde oturduğumuz bir köy kilimi seriliydi. Oda penceresine yakın tavanda buğday saplarından yapılmış süslerin ve mısır koçanlarının asılı bulunduğu bir askılık ta göze çarpıyordu. Emine'nin annesiyle biraz sohbetten ve dinlendikten sonra tekrar değirmene dönmek için yola çıkarken Emine binanın önünde konmuş öküz arabasına yakın bir yerde bir yayık fıçısını göstererek: "Babam onu geçen yıl babandan satın almış; biz bu yayığın içine ayran doldurup tokmağıyla onu döverek ondan yağ çıkarırız." dedi.

Dönüş yolunda telli kavak ağacının yanından geçerken hava esintiliydi, onun dallarından gelen uğuldama yeniden duyduk, o bize sanki güle güle der gibiydi. Bu güzel günü de hiç unutamam.

Fakat bir gün geldi ağızda bir acılık belirdi. Yediğim ekmeğin acı, yediğim yemek acı, içtiğim su acı; anladım ki ben hastayım. Büyük bir ateşle ve üşümeyle yatağa düştüm. Bu benim eskiden karşılaşmış olduğum, bildiğim bir hastalığı, sıtmaydı.

O günden sonra Emine'yle Elmas'ı götürüp getiremedik. Ben hasta iken Emine beni hiç yalnız bırakmadı. Köyden neler neler getirmedi bana. Ceviz ve bademin yanı sıra, üzüm kurusu, elma kurusu, ki onların ancak Emine'nin hatırı için birkaçını yiyebiliyordum, ama asıl sevdiğim şey onun getirip ezerek suyla karıştırdığı ve şerbet yaptığı erik pestiliydi. "Bak" derdi: "Bir bardak şu pestil suyundan iç. Sana iyi gelecek, hiç bir şeyin kalmayacak." Tabii ben de bu iyilik meleğinin sözünü dinler yudum yudum içerek bir bardak ezilmiş pestil suyunu azar azar bitirdim.

Ama sıtma hastalığının bir özelliği vardır. Bir gün ateşler içinde yanar üşürsünüz. Öbür gün biraz açılırsınız. Ateşiniz düşer kendinizi iyileşmiş gibi görürsünüz. Dışarı çıkıp biraz gezip dolaşabilirsiniz.

Biraz iyileştikimde Elmas'ı götürmek için Emine'ye ben de geleyim dedim. Elmas yine hızla yol alıyordu. Emine gene dikenlerin, iri taşların ve fundaların üzerinden sıçrayarak onun

peşinden gitmekteydi. Bense hastalıktan zayıf düşmüş yalpalayan ve titreyen bacaklarımla onların peşinden güçlkle yürüyordum. Elmas'ı bıraktıktan sonra yorgun argın değirmene döndük ve bir daha Emine'ye böyle bir teklifte bulunmayı göze alamadım.

Tekrar ben hastalanıp yatağa düştüğümde gene fedakar arkadaş Emine bir iyilik meleği olarak yanımdan hiç ayrılmadı. İçimden diyordum ki babam keşke işini burada çabuk bitirmese ve biz buradan hemen ayrılmasak. Bu güzel Yörük kızına iyice ısınmış ve alışmışım.

İyi olduğum bir gün değirmen civarında küçük bir gezintiye çıkmışım. Etrafta Emine'yi aradım ama bulamadım. Değirmende kaldığımız odaya belki beni aramak için gitmiştir diye düşündüm. Değirmene girip oda kapısını açtığımda küçük bir penceresi olan ve yarı karanlık odada birdenbire Emine'nin başının açık olduğunu, başında hiç saç olmadığını gördüm. Emine telaş içinde, ürkmüş gibi çok şaşırılmış bir vaziyette nasıl örtüneceğini ve çıplak başını nasıl saklayacağını bilemedi.

Onun büyük bir tedirginlik içinde olduğunu anladım, kapıyı çabucak örttüm, oradan hemen uzaklaştım ve babamın çalıştığı yere gittim.

Akşama yakın bir saatte yattığımız odaya döndüğümüzde Emine oradan çoktan ayrıлып gitmiş ve o günden sonra o bir daha değirmene gelmedi. O günkü rastlantı ona ne kadar acı vermiş ki herhalde o talihsiz âni yeniden yaşamak istememiş olmalı.

Emine'nin artık değirmene gelmeyişinden birkaç gün sonra sabahleyin dışarıda Elmas'ın acılı bir ses çıkararak böğlemeyle uyandım. Artık onu Ali Dayı otluğa götürüyordu. Akşa-

müstü dönüşünde değirmene yaklaşırken Elmas'ın tekrar böğlediğini işittim. Hayvanın yanına gittiğimde birdenbire sakinleşmiş ve böğlemesini kesmişti.

Aynı sesleri ikinci gün de işittim ve kendi kendime herhalde dedim o da benim gibi Emine'yi özlüyor ve onu arıyor diye düşündüm. Onu avutmak ve ona Emine'nin yokluğunu hissettirmemek için her gün Elmas'ın yanına giderek boynunu ve sırtını okşayarak sıvazlamaktan geri kalmadım. Ali Dayı birkaç gün sonra hayvanı alıp köye götürdü; belki de onu Emine istemiş olmalı. Değirmende artık Elmas'ı da hatırlatacak bir ses yoktu. Sanki her tarafa üzüntü veren bir hava sinmişti. Acılı bir hava inmiş ve her tarafı kaplamıştı.

Değirmen benim için eski güzelliğini kaybetmiş, o yeşillikler ortadan kalkmış, sanki dere kurumuş, şırıltılar da yok olmuş, bu yörenin kuşları ya uykuya dalmışlar ya da civıltılarıyla birlikte başka bir yöreye göç edip gitmişler. Zaten babam da birkaç gün sonra işlerini tamamladığı için oradan ayrıldık. Kafam o kadar bomboştu ki Balikesir'e hangi vasıta ile ve nasıl döndüğümüze ait hiçbir iz kalmamıştı bende.

Daha sonraki yıllarda gittiğim köylerde bir telli kavak ağacını gördüğümde ve çok sonraki zamanlarda yaptığım diğer yolculuklarda bazen bir trenin kompartümanının penceresinden geçilen yerlere bakarken, bir dere kıyısında veya bir tarlada ya da uçsuz bucaksız bir düzlük ortasında yalnızlığı yaşayan bir telli kavak gözüme çarptığında, geçmişten gelen bir esintinin ürperişiyle kımıldayarak parıldayan yaprakları arasından hayalimde yankılandığını düşündüğüm o talihsiz güzel kızın kısık ve dokunaklı bir sesle benim için söylemiş olduğu o türküyü yeniden duyar gibi olurum.

80 yıl öncesinin bu anıları bütün yaşamım süresince belleğimin bir köşesinde saklı olarak yaşamakta devam ediyor.